

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра педагогіки та психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Міжнародного
гуманітарного університету д.ю.н.,
професор

Костянтин ГРОМОВЕНКО

«30» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК24. ПРАКТИКУМ З ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

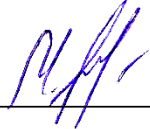
Галузь знань	<u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u>
Спеціальність	<u>053 «Психологія»</u>
Назва освітньої програми	<u>Психологія</u>
Рівень вищої освіти	<u>Перший (бакалаврський) рівень</u>

Одеса - 2024 рік

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології
протокол № 1 від 29 серпня 2024 року.

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
доцент кафедри педагогіки та психології, кандидат психологічних наук, доцент Бедан Вікторія Борисівна	380634037208	beviko@gmail.com

Завідувач кафедри педагогіки та психології к.п.н., доцент

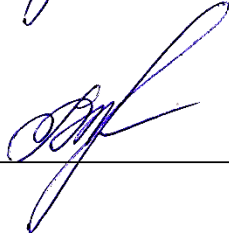

Наталя МЕЛЕНЧУК

Гарант освітньої програми
д.п.н., професор

Світлана ЄРМАКОВА

Узгоджено

Начальник навчального відділу

Лариса РАЙЧЕВА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 8 Загальна кількість годин – 240	Галузь – 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність – 053 «Психологія»	обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		3-й,4-й	4-й
		Семестр	
		6,7-й	7,8-й
		Лекції	
Мова навчання – українська	Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський) рівень	28 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		70 год.	20 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота та індивідуальні завдання	
		142 год.	216 год.
		Вид контролю:	
		залік, екзамен	залік, екзамен

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Психологічна реабілітація – це комплекс заходів, спрямованих на відновлення та покращення психічного здоров'я та функціонування людини, яка пережила травму, стрес або інші психотравмуючі фактори.

Мета викладання навчальної дисципліни «Практикум з психологічної реабілітації» - розкрити значення даного курсу у структурі практичної діяльності психолога; ознайомити студентів з специфікою проведення реабілітаційних заходів; розширити теоретичні уявлення про психологічну реабілітацію та стадії реабілітаційного процесу; поглибити наукові уявлення про реабілітаційний потенціал особистості та особливості психологічного супроводу в реабілітаційних установах.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Практикум з психологічної реабілітації» є: створити у студентів цілісне уявлення про процес психологічної реабілітації, його етапи, напрями та форми; забезпечити тісний взаємозв'язок теоретичного та практичного курсів навчання; сприяти формуванню у студентів навичок надання психологічної реабілітаційної допомоги; розвивати психологічну компетентність в області соціальної адаптації людини.

Вивчення курсу допомагає у особистісно-професійному становленні успішного фахівця та сприяє формуванню консультативних навичок та умінь.

Передумови для вивчення дисципліни. Дисципліна поєднує теоретичні та прикладні аспекти таких галузей знань як «Теоретичні основи психологічної реабілітації», «Загальна психологія», «Психофізіологія», «Психодіагностика», «Вікова та педагогічна психологія», «Соціальна психологія», «Основи психіатрії», «Клінічна психологія».

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Практикум з психологічної реабілітації» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК12. Здатність використовувати теоретичні та практичні знання у сфері психологічної реабілітації.

Навчальна дисципліна «Практикум з психологічної реабілітації» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (ПР), передбачених освітньою програмою:

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т.ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

ПР19. Здійснювати та реалізовувати заходи психологічної реабілітації для осіб, які її потребують.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною:

Знати:

- зміст понять: «травма», «компенсація», «оперативне втручання» «компенсаторноприспосувальний процес», «адаптаційний потенціал і резерв», «адаптація»;
- принципи здорового способу життя та реабілітації людини;
- медико-біологічні аспекти реабілітації;
- механізми адаптації та компенсації організму людини.
- психологічні методи пізнання, прогнозування та регулювання взаємодії людини, спрямовані на вирішення завдань соціалізації особистості;
- засоби, що призначені для відновлення компенсаторно-приспосувальних та адаптаційних механізмів гомеостазу організму людини;
- діагностичні методики, за допомогою яких можна здійснювати первинну діагностику психічних розладів та девіантної поведінки.

Вміти:

- формувати, підтримувати та вдосконалювати морально-психологічні якості, необхідні для адаптації до складних ситуацій життєдіяльності;
- здійснювати наукові дослідження у галузі психологічної реабілітації людини.
- використовувати техніки психологічної реабілітації, методи поновлення окремих психічних функцій;
- самостійно розробляти стратегію психологічного реабілітаційного процесу;
- будувати моделі ефективної поведінки клієнта у майбутньому;
- оцінювати результати психологічної реабілітації.

Навички:

- демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності;
- вживати ефективних заходів щодо збереження та підтримання ментального здоров'я – власного й оточення.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Загальне поняття про реабілітацію. Різноманіття уявлень про реабілітацію.

Розвиток загальної концепції реабілітації. Види реабілітації. Основні принципи реабілітації: єдності біологічних та психосоціальних чинників, різноплановості, партнерства, системності, індивідуальності, перехідності тощо. Психологічні та соціальні чинники в структурі лікування та реабілітації. Об'єкти реабілітації. Реабілітаційний потенціал особистості. Правові засади реабілітаційного процесу. Основні складові реабілітації.

Тема 2. Завдання психологічної реабілітації та фази реабілітаційного процесу

Предмет, мета і завдання сучасної реабілітаційної психології.

Структура, основні напрями і проблеми сучасної реабілітаційної психології. Проблеми розвитку реабілітаційної психології в умовах воєнного стану, посттравматичних розладів, емоційного вигорання. Етапи та завдання психологічної реабілітації. Фази психологічної реабілітації: діагностична, стабілізаційна, відновлювальна, інтеграційна. Завдання та зміст кожної фази. Індивідуалізація процесу реабілітації з урахуванням вікових, особистісних та соціальних характеристик клієнта. Методи психологічної реабілітації. Критерії ефективності психологічної реабілітації. Організація психологічної підтримки в реабілітаційних установах.

Тема 3. Особливості організації та впровадження системи раннього втручання **Організаційний аспект реабілітаційного процесу.**

Структура, принципи та етапи впровадження системи раннього втручання. Зміст поняття «раннє втручання» та його значення для психічного, фізичного та соціального розвитку дитини. Моделі раннього втручання: медико-психологічна, освітня, сімейно-орієнтована. Порівняльна характеристика основних моделей. Функції фахівців медичної та психологічної галузей в системі раннього втручання. Мультидисциплінарна команда. Особливості психологічної підтримки

сімей з дітьми, які мають ризики розвитку або особливі потреби. Формування довіри та партнерських відносин з родиною. Психопросвітницька та консультувальна робота з батьками. Етапи організації програм раннього втручання: скринінг і виявлення ризиків, оцінка потреб, розробка індивідуального плану втручання, моніторинг та оцінка результатів. Критерії ефективності програм раннього втручання. Перешкоди впровадженню системи раннього втручання: кадрові, економічні, інституційні, соціокультурні. Шляхи подолання бар'єрів і перспективи розвитку системи в Україні.

Тема 4. Особливості психологічної реабілітації соматично хворих та осіб з обмеженими можливостями.

Вимоги щодо організації допомоги хворим на соматичні захворювання. Основи психологічної реабілітації осіб, які мають особливі потреби та вади розвитку. Практичні аспекти реабілітації інвалідів. Визначення поняття «реабілітація інвалідів». Зміст та завдання реабілітації людей з інвалідністю. Моделі інвалідності. Правовий статус інвалідів. Соціальні обмеження та психологічний стан людини з особливими потребами. Роль емпатії в розумінні людини з фізичними обмеженнями рухова активність інвалідів. Проблеми гіподинамії і гіпокінезії. Реабілітація інвалідів із використанням засобів фізичної культури. Основні методи психологічної реабілітації інвалідів. Принцип партнерства (участь інваліда і членів його родини в лікувально-відновлювальному процесі). Особливості реабілітації осіб з уродженими вадами. Вимоги до фахівців психологічного профілю та моніторинг динаміки процесу реабілітації.

Тема 5. Психолого-педагогічна робота з членами сімей дітей з обмеженими можливостями.

Психологічні особливості батьків, які виховують дітей з ООП. Типи сімейного реагування на діагноз дитини: етапи прийняття та подолання. Форми та методи психолого-педагогічного консультування сімей. Міжособистісні стосунки в родині дитини з інвалідністю: виклики та підтримка. Партнерська взаємодія фахівців та батьків у процесі інклюзивної освіти. Профілактика емоційного вигорання у батьків дітей з особливими освітніми потребами. Особливості роботи з сім'ями, які мають декількох дітей, одна з яких — з ООП. Культура педагогічного супроводу родини у складних життєвих обставинах. Роль батьківських громадських організацій у підтримці сімей. Етичні засади взаємодії з родинами дітей з інвалідністю

Тема 6. Організація психологічної допомоги при стресових реакціях.

Історія розвитку концепцій про стрес та його вплив на людину. Поняття про загальну адаптивну реакцію та її неспецифічність. Фази і компоненти стресу. Особливості переживання стресових і травматичних ситуацій. Індивідуальнотипологічні, гендерні та інші характеристики сприйняття стресових чинників. Основні завдання та етапи психологічної реабілітації військових. Психологічна реабілітація мирного населення, що постраждало внаслідок військових дій. Перша психологічна допомога особам у стресових та кризових ситуаціях. Особливості надання першої психологічної допомоги ветеранам та військовослужбовцям у стані стресу.

Тема 7. Психологічна реабілітація осіб з девіантною поведінкою.

Особливості психолого-педагогічної та соціально-психологічної реабілітації осіб з девіантною поведінкою. Види девіантної поведінки. Психолого-педагогічна реабілітація дітей з неблагополучних сімей. Специфіка роботи психолога в центрах соціально-психологічної реабілітації дітей. Психологічний супровід дітей з педагогічною занедбаністю.

Тема 8. Мотиваційний чинник в реабілітаційному процесі. Принципи та підходи роботи з мотивацією в психології.

Робота з ресурсами в психологічній реабілітації. Основні підходи в активації та мобілізації реабілітаційного процесу. Важливість розуміння впливу стресових чинників на людину в реабілітології. Базові принципи саморегуляції. Ресурси стресостійкості. Психологічні механізми, що лежать в основі психологічних змін. Використання сучасних інтеграційних методів в роботі з мотивацією в реабілітаційній діяльності. Особливості функціонування груп підтримки та груп взаємодопомоги.

Мета програми психологічної реабілітації. Основні підходи до психологічної реабілітації

[illegible]

5. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Загальне поняття про реабілітацію. Різноманіття уявлень про реабілітацію. 1. Визначення реабілітації та її роль у відновленні працездатності людини 2. Основні підходи до реабілітації в медичній, психологічній та соціальній практиці 3. Види реабілітації та приклади їх застосування в різних життєвих ситуаціях 4. Принципи реабілітації у практичній роботі спеціаліста 5. Врахування психологічних і соціальних чинників у процесі реабілітації 6. Категорії осіб, які потребують реабілітації: оцінка потреб та цілей 7. Практична оцінка реабілітаційного потенціалу особистості 8. Правові основи реабілітації та їх застосування в повсякденній діяльності 9. Етапи та компоненти ефективного реабілітаційного процесу	8	2
2	Тема 2. Завдання психологічної реабілітації та фази реабілітаційного процесу. Предмет, мета і завдання сучасної реабілітаційної психології. 1. Практичне визначення мети та завдань реабілітаційної психології у роботі з клієнтом 2. Формування етапного плану психологічної реабілітації для конкретного випадку 3. Застосування сучасних методів психологічної реабілітації у практиці 4. Визначення критеріїв ефективності реабілітації на прикладі клінічного випадку 5. Організація психологічної підтримки в установах охорони здоров'я: роль команди	8	2
3	Тема 3. Особливості організації та впровадження системи раннього втручання Організаційний аспект реабілітаційного процесу. 1. Практичні завдання фахівців у реалізації програми раннього втручання 2. Вибір та впровадження моделі раннього втручання відповідно до потреб дитини 3. Організація міждисциплінарної взаємодії у команді раннього втручання 4. Консультування батьків як елемент ефективного втручання 5. Визначення індивідуальних освітніх і психоемоційних потреб дитини раннього віку	8	2
4	Тема 4. Особливості психологічної реабілітації соматично хворих та осіб з обмеженими можливостями. 1. Оцінка психологічного стану клієнтів із соматичними захворюваннями 2. Робота психолога з хворими на хронічні або прогресуючі захворювання 3. Створення програми психосоціальної підтримки осіб з інвалідністю 4. Взаємодія фахівців різного профілю у супроводі таких осіб 5. Проведення динамічного моніторингу психологічного стану клієнтів	10	4
5	Тема 5. Психолого-педагогічна робота з членами сімей дітей з обмеженими можливостями. 1. Діагностика психологічного стану батьків після отримання діагнозу дитини 2. Побудова ефективного консультування сімей з дітьми з ООП	10	2

	3. Формування партнерської взаємодії між фахівцями та родиною 4. Розробка програм профілактики емоційного вигорання для батьків 5. Вивчення етичних аспектів взаємодії з сім'єю у складних життєвих ситуаціях		
6	Тема 6. Організація психологічної допомоги при стресових реакціях. 1. Практичні підходи до подолання стресу в різних вікових групах 2. Надання першої психологічної допомоги в умовах кризи 3. Робота з цивільними, які пережили травмівні події 4. Врахування індивідуально-типологічних особливостей клієнтів під час допомоги	6	2
7	Тема 7. Психологічна реабілітація осіб з девіантною поведінкою. 1. Робота з підлітками з проявами агресії, замкненості, порушенням норм поведінки 2. Розробка програм психолого-педагогічного супроводу в інтернатних та кризових установах 3. Соціальна адаптація та ресоціалізація дітей із неблагополучних сімей 4. Психологічний супровід дітей з педагогічною занедбаністю 5. Організація індивідуальної та групової роботи з підлітками	6	2
8	Тема 8. Мотиваційний чинник в реабілітаційному процесі. Принципи та підходи роботи з мотивацією в психології. 1. Діагностика мотиваційної сфери клієнта у процесі реабілітації 2. Розробка індивідуальних мотиваційних стратегій до відновлення 3. Робота з внутрішніми ресурсами та потенціалом особистості 4. Практика організації груп підтримки у реабілітаційних центрах 5. Застосування сучасних психотехнік та інтегративних підходів до мобілізації мотивації	8	2
9	Тема 9. Особливості створення програм психологічної реабілітації: підходи та методи 1. Аналіз потреб клієнта для формування програми психологічної реабілітації 2. Вибір методів та інструментів з урахуванням психологічного діагнозу 3. Впровадження соціальних моделей у розробку програм 4. Формування проактивної поведінки клієнта як частини реабілітації 5. Практика створення і адаптації реабілітаційних програм до конкретних цільових груп	8	2
	Всього	70	20

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи здобувачів щодо вивчення дисципліни «Практикум з психологічної реабілітації» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, презентацій тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика, питання та індивідуальні завдання до самостійної підготовки

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Загальне поняття про реабілітацію. Різноманіття уявлень про реабілітацію. 1. Підготуйте термінологічний словник основних понять дисципліни «Практикум з психологічної реабілітації». Визначте щонайменше 20 ключових термінів, включаючи: реабілітація, психокорекція, адаптація, підтримка, стресостійкість, резиліентність тощо. 2. Створіть порівняльну таблицю щодо змісту систем заходів видів реабілітації. 3. Підготуйте міні-презентацію на тему: «Психологічна реабілітація осіб, які пережили психотравмуючі події». 4. Напишіть есе на тему: «Моє розуміння психологічної реабілітації та її значення для сучасного суспільства».	20	26
2	Тема 2. Завдання психологічної реабілітації та фази реабілітаційного процесу Предмет, мета і завдання сучасної реабілітаційної психології. 1. Складіть структурну схему завдань психологічної реабілітації. Розподіліть завдання за рівнями: індивідуальний, груповий, соціальний. Для кожного рівня зазначте приклади конкретних цілей та методів реалізації. 2. Підготуйте аналітичну таблицю фаз реабілітаційного процесу. Виділіть основні фази (наприклад: діагностична, корекційно-терапевтична, адаптаційно-ресурсна, постреабілітаційна).. Охарактеризуйте кожну фазу: мета, основні дії психолога, типові труднощі клієнта, очікувані результати. 3. Створіть схему на тему: «Фази психологічної реабілітації: послідовність, задачі, методи». Використовуйте візуальні позначки, кольорове кодування, приклади. 4. Підготуйте презентацію на тему: «Психологічна підтримка на різних етапах реабілітації: як змінюється роль фахівця». 5. Напишіть есе на тему: «Яку фазу реабілітаційного процесу я вважаю найскладнішою – і чому?» 6. Розробіть уявну програму психологічної реабілітації для умовної ситуації (наприклад, учасник бойових дій, підліток після насильства, особа після катастрофи). Опишіть, як буде організована робота на кожній фазі: інструменти, мета, тривалість.	18	28
3	Тема 3. Особливості організації та впровадження системи раннього втручання. Організаційний аспект реабілітаційного процесу. 1. Підготуйте перелік та коротке визначення базових чинників, які впливають на ефективність психологічної реабілітації. Для кожного чинника наведіть приклад його прояву в реабілітаційній практиці. 2. Проведіть класифікацію базових чинників. Розділіть їх на: внутрішньоособистісні, міжособистісні, соціальні, середовищні. Побудуйте таблицю з прикладами для кожної групи. 3. Підготуйте короткий огляд теорій мотивації (наприклад: самодетермінації, потреб Маслоу, досягнень). Зробіть висновок, як ці теорії застосовуються в реабілітаційній практиці.	18	28

	4. Напишіть есе на тему: «Які чинники можуть як допомогти, так і зашкодити відновленню психічного здоров'я клієнта?» 5. Підготуйте презентацію на тему: «Біопсихосоціальна модель як основа сучасного розуміння чинників психологічної реабілітації». 6. Проведіть самооцінку впливу реабілітаційних чинників на власний стан. Складіть невелике опитування для самоаналізу (10–15 пунктів) Заповніть його та проаналізуйте, які фактори особисто для вас є підтримуючими/ризиковими.		
4	Тема 4. Особливості психологічної реабілітації соматично хворих та осіб з обмеженими можливостями. 1. Опишіть основні емоційні стани клієнтів із соматичними хворобами. Наведіть приклади стратегій психологічної підтримки. 2. Розробіть короткий план реабілітаційної взаємодії з клієнтом, що має хронічну хворобу. 3. Підготуйте есе на тему: «Роль психолога у процесі адаптації особи до життя з інвалідністю». 4. Складіть таблицю: «Типові реакції на інвалідизацію – форми підтримки» (реакція – потреба – форма допомоги). 5. Проведіть аналіз прикладу з клінічної практики (реального або умовного): визначте реабілітаційні цілі та труднощі у взаємодії. 6. Підготуйте інфографіку або плакат «Психологічні особливості спілкування з людьми з ООП: поради фахівцям».	12	18
5	Тема 5. Психолого-педагогічна робота з членами сімей дітей з обмеженими можливостями. 1. Опишіть етапи прийняття діагнозу дитини батьками. Додайте поради фахівця для кожного етапу. 2. Підготуйте короткий огляд методів підтримки батьків дітей з ООП (психотерапія, групи взаємодопомоги, консультування). 3. Напишіть есе на тему: «Як підтримка сім'ї впливає на розвиток дитини з особливими освітніми потребами?» 4. Підготуйте презентацію: «Партнерство фахівця і родини в інклюзивній освіті: виклики та ресурси». 5. Створіть інформаційний буклет для батьків: "Як не вигоріти в умовах постійного догляду за дитиною з ООП". 6. Проведіть аналіз типів реагування сім'ї на особливі потреби дитини. Наведіть приклади супроводу для кожного типу.	16	26
6	Тема 6. Організація психологічної допомоги при стресових реакціях. 1. Складіть схему фаз стресової реакції та способів психологічного втручання на кожній фазі. 2. Підготуйте коротку інструкцію для непрофесіоналів: «Як надати першу психологічну допомогу у стресовій ситуації?» 3. Проаналізуйте приклад гострої стресової ситуації (аварія, евакуація, бойова дія): опишіть психологічну допомогу, яка може бути ефективною. 4. Підготуйте есе на тему: «Які стресові фактори є критичними для психіки та як їх можна компенсувати?» 5. Порівняйте психологічну допомогу військовим та цивільному населенню. Наведіть приклади різних підходів. 6. Створіть короткий чек-лист для самопомоги у стресовій ситуації (10 пунктів).	18	28
7	Тема 7. Психологічна реабілітація осіб з девіантною поведінкою	10	18

	1. Складіть міні-словник ключових термінів теми: девіантна поведінка, делінквентність, ресоціалізація, дезадаптація, вторинна девіація, реінтеграція, соціальний контроль тощо. 2. Підготуйте аналітичну таблицю видів девіантної поведінки: агресивна, делінквентна, адиктивна, аморальна, аутоагресивна тощо. Вказати: характерні риси, причини, можливі наслідки, методи реабілітації. 3. Проаналізуйте одну програму психологічної допомоги для підлітків або дорослих із девіантною поведінкою. Визначте її цілі, підходи, методи роботи, результати. Напишіть короткий огляд. 4. Підготуйте презентацію на тему: «Роль психолога у реабілітації осіб з девіантною поведінкою: між профілактикою та втручанням». 5. Напишіть есе на тему: «Як змінюється ставлення суспільства до осіб з девіантною поведінкою: погляд через призму психології». 6. Складіть короткий план індивідуальної реабілітаційної програми для умовного клієнта (підлітка, засудженого, залежного), в якого спостерігається девіантна поведінка. Вкажіть: етапи роботи, методи, очікувані результати, особливості взаємодії з клієнтом.		
8	Тема 8. Мотиваційний чинник в реабілітаційному процесі. Принципи та підходи роботи з мотивацією в психології. 1. Підготуйте короткий огляд основних підходів до мотивації в психології (зокрема гуманістичний, когнітивний, біхевіористичний). Укажіть, як кожен із них застосовується в реабілітаційній роботі. 2. Створіть таблицю «Типи мотивації – Приклади в реабілітаційній практиці» (внутрішня, зовнішня, негативна, досягнення тощо). 3. Напишіть есе на тему: «Як мотивація впливає на ефективність психологічної реабілітації: особисті міркування та приклади». 4. Підготуйте презентацію на тему: «Робота з ресурсами як інструмент підвищення мотивації клієнта в процесі реабілітації». 5. Розробіть психологічне завдання/вправа для активації мотивації клієнта. Опишіть мету, інструкцію, очікуваний результат, адаптації для різних груп клієнтів. 6. Проведіть аналіз прикладу (реального або умовного): оберіть ситуацію, коли клієнт втрачає мотивацію до лікування або участі в програмі. Запропонуйте кроки для її відновлення. 7. Створіть інфографіку або чек-лист: «10 способів підвищення мотивації в реабілітаційній роботі». 8. Проведіть самоаналіз: які внутрішні мотиви та зовнішні стимули спонукають вас до саморозвитку або подолання труднощів? Опишіть приклади та зробіть висновок про роль мотивації у вашому власному відновленні після складних ситуацій.	12	18
9	Тема 9. Особливості створення програм психологічної реабілітації: підходи та методи 1. Розробіть структуру типової програми психологічної реабілітації для однієї з цільових груп (на вибір): військовослужбовці, постраждалі від насильства, ВПО, підлітки з кризовим досвідом, люди з ПТСР. Обов'язково включити: мета, етапи, завдання кожного етапу, методи, очікувані результати. 2. Складіть перелік методів психологічної реабілітації, які можуть бути включені до програми: Наприклад: арт-терапія, групові тренінги, тілесна терапія, когнітивна реструктуризація, казкотерапія. Для	18	26

	кожного методу вказати сильні та слабкі сторони, показання, протипоказання. 3. Напишіть есе на тему: «Якісна психологічна реабілітація: що потрібно враховувати при створенні програми». Зосередьтесь на етичних аспектах, індивідуальному підході, культурному контексті. 4. Підготуйте презентацію на тему: «Модель психологічної реабілітації в контексті сучасних викликів: воєнний час, пандемія, соціальна нестабільність». 5. Проаналізуйте приклад (опис) реально існуючої програми реабілітації, яку використовують в Україні чи світі. Зробіть короткий кейс-аналіз: на яку цільову аудиторію спрямована, які методи включено, що можна вдосконалити.		
	Всього	142	216

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Види контролю	Складові оцінювання	
	Для екзамену	Для заліку
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних (лабораторних) занять, виконання самостійної роботи, індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача тощо.	50%	100%
підсумковий контроль	50%	

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, екзамен(залік)
--	--

Питання до екзамену

- Значення психологічної реабілітології в сучасному житті суспільства.
- Предмет психологічної реабілітології
- Основні поняття психологічної реабілітології.
- Сучасні тенденції в психологічній реабілітології.
- Принципи реабілітаційного процесу.
- Базові чинники в психологічній реабілітації.
- Особливості формування Я-концепції людини у кризі здоров'я та людини з особливими потребами. Соціальна стигматизація.
- Реабілітаційний потенціал.
- Ставлення до хвороби і здоров'я як чинник успішної реабілітації.
- Оптимізація внутрішньої картини здоров'я як чинник успішної реабілітації.
- Когнітивно-поведінкова терапія у реабілітації.
- КПТ у профілактиці, психологічному супроводі та реабілітації соматичних та психосоматичних захворювань.
- Мотивація в реабілітології
- Індивідуальний підхід та нестандартні інтервенції
- Психологія та реабілітологія кризових станів, психологічний супровід кризових станів.
- Типологія кризових станів.
- Ендогенні кризові стани та їх психологічний супровід

18. Кризові стани, викликані сильним стресом із загрозою здоров'ю, гідності та життю людини
Психологія важкої втрати й горювання.

19. Психологічний супровід тих, хто помирає

20. Діагностичний інструментарій у реабілітаційному процесі.

21. Психодіагностика осіб, що пережили травмівну подію.

22. Базові принципи психодіагностики постраждалих осіб .

23. Психодіагностика осіб, що пережили травмівну подію

24. Особливості посткризової психологічної діагностики дітей. Короткі характеристики
психодіагностичних методик. Другий семестр

25. Вікові аспекти реабілітації.

26. Реабілітація дітей та підлітків. Гіперопіка родителів як загроза реабілітації.

27. Реабілітація дорослих.

28. Реабілітація у геронтології.

29. Кардіореабілітація Нейрореабілітація.. Профілактика, супровід лікування та психологічна
реабілітація кардіологічних хворих.

30. ВКЗ кардіологічних та неврологічних хворих.

31. Якість життя людини в хворобі. Діагностика та корекція.

32. Сугестія в кардіореабілітації.

33. Особливості діяльності в мультидисциплінарній команді.

34. Реабілітація перенатальних та неонатальних утрат.

35. Гендерний аспект реабілітації батьківських утрат.

36. Профілактика розлучень.

37. Робота горя.

38. Психологічна реабілітація людей з вадами опорно-рухового апарату.

39. Реабілітація підлітків з вадами ОРА (набутими і вродженими) Психологічний супровід
хронічних захворювань дітей і підлітків.

40. Психологічна реабілітація жертв насильства в сім'ї.

41. Реабілітація дітей та жінок – жертв насильства.

42. Програми психологічного супроводу. КПТ у корекції віктимної поведінки.

43. Світовий досвід психологічної допомоги населенню, що постраждало внаслідок
психотравмівних ситуацій, світовий досвід психологічної допомоги населенню, що постраждало
внаслідок психотравмівних ситуацій.

44. Профілактика стресових розладів у військового персоналу.

45. Особливості психореабілітації психічно хворих осіб.

46. Психореабілітація осіб з соматичними захворюваннями.

47. Психологічна адаптація вимушених мігрантів.

48. Основні напрямки психологічної допомоги постраждалим від екстремальних ситуацій.

49. Основи реабілітації жертв сексуального насильства.

50. Робота з ресурсами в психологічній реабілітації.

51. Поняття про полімодальну життєву кризу.

52. Поведінкові та когнітивні методи допомоги постраждалим в екстремальній ситуації.

53. Характеристика психологічних факторів виникнення психосоматичних захворювань та їх
психологічні прояви.

54. Психотерапевтичне втручання або психотерапевтична інтервенція, їхня характеристика.

55. Реабілітація родин з дитиною, яка має особливі потреби.

56. Методики зняття мускульної напруги у постраждалих в екстремальній ситуації.

57. Поведінкові та когнітивні методи допомоги постраждалим в екстремальній ситуації.

58. Атр-терапевтичні методи психореабілітації.

59. Психологія та реабілітологія гострого горя.

60. Особливості функціонування груп підтримки та груп взаємодопомоги.

8. ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРДВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

(поточний контроль, підсумковий контроль, загальний результат оцінювання)

ЕКЗАМЕН

<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на практичних (лабораторних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних (лабораторних) занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних (лабораторних) занять	30
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Індивідуальне тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до робочої програми тарозкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача			
1.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до робочої програми тарозкладу занять	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять, наукових конференцій та круглих столів.	10
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен			50
Загальний результат оцінювання			100

Поточний контроль знань здобувачів освіти при формі контролю **екзамен** (максимум 50 балів) оцінюється за шкалою («2», «3», «4», «5»), з обов'язковим переведенням балів за кожний вид роботи таким чином:

- за підготовку до аудиторних занять (максимум 30 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості практичних (лабораторних) занять, для переводу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 6;

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

- за виконання завдань для самостійного опрацювання (тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою) (максимум 10 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості програмного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення, для переводу зазначених балів середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 2;
- за інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовку наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо (максимум 10- балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості інших видів індивідуальних завдань, для переводу балів за підготовку середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 2.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

- «2» - виставляється за неправильну відповідь (письмову роботу), яка не відповідає змісту теми та свідчить про нерозуміння її основних положень;
- «3» - виставляється за відповідь (письмову роботу), яка відповідає змісту теми, але є неповною і неточною у визначенні понять, свідчить про неповне розуміння основних положень навчального матеріалу, свідчить про те, що знання студента мають фрагментарний, поверховий характер;
- «4» - оцінюється правильна і обґрунтована відповідь (письмова робота), з якої видно, що студент знає й розуміє теоретичний матеріал в обсязі навчальної теми, володіє необхідними навичками, не допускає суттєвих помилок.
- «5» - оцінюється повна, правильна, ґрунтовна відповідь (письмова робота) на запитання теми, що передбачає логічність і послідовність викладу матеріалу, володіння термінологією, показує вміння повно й глибоко використовувати теоретичні знання в практичній площині.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ЗА ЕКЗАМЕН (максимум 50 балів)

Рівень знань оцінюється:

- від 40 до 50 балів - студент виявляє особливі творчі здібності, вмє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки;
- від 30 до 40 балів - студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді;
- 20 - 30 балів - студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки.
- 10 - 20 балів - володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;
- 0 - 10 балів - володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки.

ЗАЛІК

<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання

Систематичність і активність роботи на практичних (лабораторних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних (лабораторних) занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних (лабораторних) занять	60
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Індивідуальне тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	20
Виконання індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача			
1.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять, наукових конференцій та круглих столів.	20
Разом балів за поточний контроль			100
Загальний результат оцінювання			100

Поточний контроль знань здобувачів освіти при формі контролю **залік** (максимум 100 балів) оцінюється за шкалою («2», «3», «4», «5»), з обов'язковим переведенням балів за кожний вид роботи таким чином:

- за підготовку до аудиторних занять (максимум 60 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості практичних (лабораторних) занять, для переводу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 12;
- за виконання завдань для самостійного опрацювання (тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою) (максимум 20 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості програмного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення, для переводу зазначених балів середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 4;
- за інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовку наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо (максимум 20- балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості інших видів індивідуальних завдань, для переводу балів за підготовку середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 4.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

- «2» - виставляється за неправильну відповідь (письмову роботу), яка не відповідає змісту теми та свідчить про нерозуміння її основних положень;
- «3» - виставляється за відповідь (письмову роботу), яка відповідає змісту теми, але є неповною і неточною у визначенні понять, свідчить про неповне розуміння основних положень навчального матеріалу, свідчить про те, що знання студента мають фрагментарний, поверховий характер;

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

- «4» - оцінюється правильна і обґрунтована відповідь (письмова робота), з якої видно, що студент знає й розуміє теоретичний матеріал в обсязі навчальної теми, володіє необхідними навичками, не допускає суттєвих помилок.
- «5» - оцінюється повна, правильна, ґрунтовна відповідь (письмова робота) на запитання теми, що передбачає логічність і послідовність викладу матеріалу, володіння термінологією, показує вміння повно й глибоко використовувати теоретичні знання в практичній площині.

КРИТЕРІЇ ЗАГАЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;
- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);
- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.
- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	FX	незадовільно	не зараховано

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бочелюк В.Й., Турубарова А.В. Психологія людини з обмеженими можливостями: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 264 с.
2. Волошина П. В., Марути Н. О. Соціально-стресові розлади (клініка, діагностика, профілактика) / за ред.: Харків: Строков Д.В., 2016. 335 с.
3. Євдокимова Н. О., Зливков В. Л., Лукомська С. О., Федан О. В. Особистість у кризових ситуаціях: огляд сучасних психодіагностичних методик: навч. посіб. Миколаїв: Іліон, 2016. 341 с.
4. Єгорова О. Реабілітаційна психологія: курс лекцій. Навчально-методичний посібник для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія. Слов'янськ: Вид-во Б.І.Маторіна, 2018. 132 с.
5. Кошова І. В. Основи психологічної реабілітації : практикум. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 89 с.
6. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. / за заг.ред Н. Пророк. Київ, 2018. 208 с.
7. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко... Царенко Л. Г.; за ред. З. Г. Кісарчук. К.: ТОВ "Видавництво "Логос". 207 с.
8. Седих К. В. Основи психотерапії: навч. Посібник. Київ: Академвидав, 2016. 191 с.
9. Технології психотерапевтичної допомоги постраждалим у подоланні проявів посттравматичного стресового розладу: монографія / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос [та ін.]; за ред. З. Г. Кісарчук. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2020. 178 с.
10. Черненко М.І., Аршава І.Ф. Медико-соціальна і психологічна реабілітація хворих та інвалідів. Дніпропетровськ, 2007. 606 с.

Допоміжна

1. Військова психологічна підготовка та реабілітація/від. військ.-соц. роботи соц.-психол. упр. Голов. упр. по роботі з особовим складом Збройних Сил України. Київ: Вид. Філюк, 2015. 495 с.
2. Горбунова В. В., Карачевський А. Б., Климчук В. О., Нетлюх Г. С., Романчук О. І. Соціально психологічна підтримка адаптації ветеранів АТО: посібник для ведучих груп. Львів: Інститут психічного здоров'я Українського католицького університету, 2016. 96 с.
3. Давидова О. В. Майндфулнес-технології регуляції стресостійкості в роботі практичного психолога з учнями юнацького віку. Кременчук, 2022. 56 с.
4. Дуткевич Т. В. Теорія і практика розвивально-корекційної роботи психолога : навч. посіб. для студ. ВНЗ. Київ, 2021. 265 с.
5. Єгорова О. Б. Реабілітаційна психологія: курс лекцій. Навчально-методичний посібник для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія. Слов'янськ: Вид-во Б.І.Маторіна, 2018. 132 с.
6. Калініченко Я.О. Використання метафоричних асоціативних зображень «НОТІУМ (Найвідоміші Образи Та Істоти Української Міфології)» при наданні психологічної допомоги постраждалим у період воєнних дій. Хорол: ОЗ «Хорольська гімназія», 2022. 36 с.
7. Карачевський А. Б. Подолати алкогольну залежність. Львів : Свічадо, 2016. 124 с. (Серія «Сам собі психотерапевт»).
8. Керівництво МПК з психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайної ситуації. Київ : ПУЛЬСАРИ, 2017. 216 с.
9. Матейко Н.М., Пасічник Н.І. Проблема адаптації дітей з розладами спектру аутизму до умов освітнього середовища. Український психолого-педагогічний збірник №4, 2018. С.97-100.
10. Матейко Н.М. Проблеми психологічного супроводу дітей з розладами спектру аутизму в

- освітньому закладі. «Теорія і практика сучасної психології» вип.5. 2019. С.47-53.
11. Нейропсихологічний підхід до проблеми діагностики вищих психічних функцій в дитячому віці//розділ колективної монографії «Упровадження інноваційної освітньої парадигми в гірських школах Українських Карпат» / За наук. ред. д. п. н. Оліяр М.П.; ДВНЗ «ПНУ ім. В. Стефаника». Івано-Франківськ: 2020.
 12. Скрипніков А. М. Психіатрія та наркологія : навч.-метод. посібник. Київ : Медицина, 2021. 224 с.
 13. Цільмак О.М. Провідні технології самодопомоги в процесі психологічної практики. Юридична психологія. 2022. Том 30 № 1. С. 37-47.
 14. Цільмак О.М. Технології психологічного консультування : підручник; підрозд. 2.4.2 у співавт. з А. Д. Онішкевич. Одеса : Астропринт, 2023. 212 с.
 15. Чумак О. О. Психодіагностика: навчально-методичний посібник. Полтава: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2024. 121 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Міжнародного гуманітарного університету: офіційний сайт. URL: https://mgu.edu.ua/science_library
2. Бібліотека Університету Ушинського: офіційний сайт. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>
3. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua>
4. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: офіційний сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>